

שנה ח'

גליון מס' 375

פרשת כי תשא
ה'תשפ"גבית הכנסת לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לענין - לפנ"צ
כולל אברכים לחינוך - אח"צ
רחוב מורשל 13 בני ברקתלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
עניינים
כתובת הת"תמכונה לשיעור קטנה כלל הסידות
הר"ר 35 אלעד

בית הכנסת

בית שטפנשט - גבעתיים
בקר הצדיק שטפנשט
רח"מב"ם ובעתים
כולל אברכים - בית כנסת * מדרשה
* מרכז חתונות לנשואיםהכנסת אורחים ואש"ל ברומניה
לקבוצות ויחידים - בחוגי מוראש
מחנה קבר האומרים תפילות שטפנשט
רח' אליהב 2 ש"י מאקורי אש"י - חומה

מקוה טורה

מפעל קטנה דפסחא
וקטנה דשכחא
עזר וסיוע למשפחות ברוכות בימי
התנאים ושבתות השנה.אור מותירו
שיעורי תורה ברחבי הארץ, כנס חיוק
וערבי יהדות לעם שבשדות, תחשבות
נחלת המעשים ומכיר הרביםהספירה התורנית ומזאון
להנעת ידע ורעיון
וזכר העושים שטפנשט.מכון תורה
"תורת אמת" - שטפנשט
לחוצות כתבי רבותיו הקדושים
לבי שטפנשט - וויז' - והכני חומה.

מפעל האניקולופדיה

לחסידי רומניה

מספרי המנוח יצחק להשיג

במשפחה המוסדות.

אניקולופדיה לספרות שבמלכות בית רוזין כ"ח

אבות אמת - שטפנשט

רשפי קודש - וויז' -

סגולות נחלים - ניוס

על וצח:

ה"ב ענייני בית מילה.

ה"ב ענייני חלקיה.

ה"ב ענייני נישואין ופועה טאני.

לימוד עניים - בדרכי הלימוד

מכור של משה - ענייני שטפנשט עתיקים

אלבום עם עניינים

יו"ל על ידי מכוני

"תורת אמת" שטפנשט

הצטרפו לקבוצת הגליון כל שבוע

בדוא"ר: 6160303@gmail.com

טלפון: 03-579-03

פקס: 03-616-5110

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרה שרים

ילקוט מותרות רבותינו הקדושים זע"א בפרשת השבוע

יכוין בתפילתו לצורך השכינה וממילא יבוא שפע עלינו

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' (ב. יב) כתב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע כי כאשר אדם רוצה להתפלל על ישראל בעת צרתם אזי צריך להעלות את ישראל, דהיינו שיאמר שזה אינו נוגע לישראל כי אם לה', כי הוא אבינו, וכמבואר בגמרא בזמן שאדם בצער שכינה וכו', ונמצא מעלה הכל לה', ובוזה הם נצולים מצרתם. וזהו מרומז 'כי תשא את ראש בני ישראל' כלומר להעלות אותם, כי מילת "תשא" הוא לשון עליה, 'לפקדיהם', לשון חסרון, ע"ש הפסוק 'ויפקד מקום דוד', דהיינו כשישראל הם חסרים מטובות הבורא אזי מעלה אותם, 'ונתנו איש כופר נפשו לה'.

(קדושת לוי)

מעז יצא מתוק...

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם (ב. יב) הרה"ק רבי דובער בנו של רבינו רבי שלום הגדול מפרהבישט נסתלק בימי בחורות והיה חתן אצל הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, והיה בעת חוליו האחרון ביקרו הרה"ק מבארדיטשוב וביקש ממנו שיגיד מליצת זכות על ישראל. היה זה בפרשתנו כי תשא, ופתח

רבי דוב בער ואמר: "כתוב בפרשת-השבוע 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם', 'לפקדיהם' הוא לשון חסרון, מלשון 'ולא נפקד ממנו איש', היינו כשתרצה לדקדק על חסרונם מה שמחסרין מעבודת ה', 'זה' יתנו. 'זה' בגימטריא י"ב, כי יש י"ג מדות דרחמים, והמידה הראשונה היא עצם שם הוי"ה ב"ה, ושאר הי"ב מידות באות לשמש רק כאשר יחטא האדם וישוב, שאז הקב"ה הוא ארך אפים ורב חסד וגו'. וזהו שאמר הכתוב 'זה' יתנו כל העובר על הפקודים, ש"י שישאל עוברים על מצוותיו ונכשלים רח"ל בחטא, גורמים בזה להתגלות מידותיו יתברך, ולולא החוטאים מה מקום היה להשתמש במידות אלו. והיתה מליצה טובה זו יקרה בעיני 'סגנון' של ישראל' מבארדיטשוב זי"ע, זכותם הגדולה תגן עלינו ועל כל ישראל.

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם (ב. יב) פירש הרה"ק האדמו"ר מסאדיגורה זי"ע: 'ראש' הוא כינוי למחשבה שבראש האדם, 'לפקדיהם' היינו מצוות ומעש"ט כמאה"כ 'פקודי ד' ישרים משמחי לב' (תהלים יט. ט) והכוונה היא שכאשר רוצה לזכות שתהיה לו המחשבה הרצויה בעובדו את ה' במצוות ומעש"ט, יש

תנאי בדבר, והוא: 'ונתנו איש כפר נפשו לה', כפר נפש הוא כינוי לנפש הבהמית, מפני שהוא מושך את האדם לתענוגי והבלי עולם הזה ומפסיק אותו מעבודתו ית', וזה גורם לו בחי' נפילת ראש, אבל אם האדם מתגבר ומשעבד את 'כפר נפשו לה' הוא זוכה לנשיאת ראש, למחשבות טהורות, שיוכל לעבוד את הש"ת באמת ובתמים.

*

והשב כהנים לעבודתם ולוויים לשירם ולזמרם

ילדי הצדיק משטפנשט מחופשים ללוויים משוררים בבית המקדש, במסיבת פורים בין כתלי הת"ת שטפנשט באלעד עם המהנדס הוותיק הנודע בשערים הרב שלמה ראם שליט"א

לעבוד במדריגת 'זה', ישוב ויתן מדרגת 'זה' על ידי "מחצית השקל בשקל הקדש". דהנה היצר הרע רוצה להדיח את האדם מעבודת השם ברוך הוא וברוך שמו, באמרו: הלא אתה הרבית לפשוע, איך תוכל לעבוד אותו. לזה אומר השקל, "מחצית השקל", שידמה בעיניו שהוא במשקל מחצה על מחצה כמאמר חכמינו (קידושין מ): לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי כו', ובמצוה זאת מכריע את כל העולם כולו לכך זכות, ובעבירה אחת להיפך חס ושלום.

(עבודת ישראל)

להתדבק בצדיקי אמת

זה יתנו... מחצית השקל (ב. יג) רבינו האדמו"ר מסאדיגורה זי"ע אמר בלשון קדשו

מחצית השקל "א יוד דארף זיך וועגן צו ציטיילן דאס ווארט מחצית" [יהודי צריך לשקול בעצמו ולחלק את המילה מחצית] ואיך: האות האמצעית הוא צדי"ק, האותיות מימין ומשמאל הקרובים אל הצדיק הם אותיות 'חי' והאותיות מימין ומשמאל הרחוקים מן הצדיק הם אותיות 'מת' רח"ל, ויהי רצון שנזכה לידבק בצדיקי אמת.

מדוע העשיר לא ירבה?

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט (ב. טו) ב'אלישד' חק' מקשה, דהא נחא שהקפיד ה' על הממעיט אך מדוע יקפיד על העשיר שלא ירבה, ומבאר הגאון רבי שמעלקא טויבש אב"ד דיאסי בספרו "חיי עולם" כי אמנם ענין המחצית השקל היה כפרה על העגל, אך לא רק עצם נתינת מחצית השקל, אלא שבעת הבאת המחצית השקל נוסף לזה לבכב הנשבר והנדבא מחמת העון הנ"ל, ומהאי טעמא היה מחצית השקל, על דרך

הנה האבר הכי חשוב והעיקרי של האדם הוא המוח שבראש, ובא הכתוב לומר "כי תשא את ראש" כשהאדם רוצה לזכות לנשיאת ראש, והיינו ששואף לקשר מחשבותיו לה', את זה ישיג רק ע"י "לפקדיהם" מלשון חסרון כמאה"כ "ולא נפקד ממנו איש" (במדבר לא מט) או "ויפקד מקום דוד" (שמואל א' ב. כה) היינו שהאדם צריך ליתן אל לבו מה שחיסר בעבודת ד', ולהיות לבו נשבר בקרבו מזה שעדיין לא עשה כלום, והוא חסר מכל צד. וע"י שברון לבו יוכל לזכות לנשיאת ראש. ומסיים הכתוב שיש עוד תנאי בדבר והוא 'ונתנו איש כפר נפשו לה' שיהיה לו מסירות נפש לעבוד הש"ת ואז יזכה לכל טוב.

(מרו האדמו"ר מסאדיגורה זי"ע)

ההתבוננות במחצית השקל

זה יתנו כל העובר על הפקודים. (ב. יג) שיתנו המדרגת 'זה', שיוכלו לעמוד לפניו ולשרת פנים בפנים כאשר ידבר איש אל רעהו. "כל העובר על הפקודים", רצ"ל כל מי שעבר על מצוות פקודין דמרא ולא היה יכול

שאמר הכתוב (תהלים נא יט) זכחי אלהים רוח נשברה כו', על כן היה מחצית השקל דווקא, ולא שקל שלם, בגלל שבא לכפרה. והיה צריך להיות רוחם נשברה ולא שלמה, ולעתיד כאשר יתבטלו ויעברו החטאים מהעולם, אכן יביאו שקל שלם. וזה מה שיסד הפייטן "ושקל אשא בבית נכון ונשא", וזהו שאמרו במדרש (תנחומא תשא סימן ט) מטבע של אש הראה לו כזה יתנו, והיינו דהראה לו דעיקר הנתינה היא האש של שבירות ליבבם ורוחם בקרבם.

(חיי עולם אב"ד יאס)

העשיר במצוות לא יתגאה והעני במצוות לא יפול ברוחו

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט. (ל טו) הרה"ק רבי יצחק מנעשכין ז"ע היה אומר כאן בכתוב מרומז שעשיר נקרא מי שמלא מצוות ומעט, ודל זה העני במצוות ובמעש"ט, והתורה"ק הזהירה שהעשיר במצוות ומעש"ט לא ירבה, שלא יתגאה ח"ו... והדל לא ימעט, שלא יפול ח"ו בעיני עצמו, ולבא לידי עצבות ח"ו, ויאמר מה שווים המצוות שאעשה, ע"ז הזהירה התורה... כי מצווה אחת יקרה ונכבדה לפני הקב"ה, שיכולה להכריע את כל העולם לכף זכות.

(הרה"ק רבי יצחק מנעשכין ז"ע)

פיקוח נפש דוחה שבת?

מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא (לא יד) קשה מה נתינת טעם הוא זה דמשוה שהעושה בה מלאכה יכרת על כן מות יומת. ונראה דהנה קשה למה ממיתין את המחלל שבת, והלא פיקוח נפש דוחה שבת, ומותר לחלל את השבת על מנת להציל נפשות מירא, ומה שמשמע שנפש מירא חשוב ביותר מן השבת, ולמה ימות המחלל השבת. אך הענין הוא כי המחלל שבת נפשו נכרתה משרש החיים למעלה, וממילא הוא גברא קטילא שאין ערך לחייו, והשבת חשוב ממנו. וזה שאמר הכתוב, 'מחלליה מות יומת', וכי תימא ידחה פיקוח נפש את קדושת השבת ויפטר המחלל, לזה אמר כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש, וא"כ כבר הוא גברא קטילא, ואין דוחין שבת מפני מות.

(הרה"ק הרב"ר ברוך ממעייבו ז"ע)

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת (לא יט) כאשר אדם מישראל שומר שבת כהלכתה הוא מקבל חיות וכח שיוכל לעבוד את השי"ת בשאר ימות השבוע, ובכח עבודתו זו כשמגיעה השבת הבאה יוכל בנקל להשיג ולהגיע לקדושת השבת הרצויה. וזה שאמר הכתוב 'ושמרו בני ישראל את השבת', וזה יעזור להם 'לעשות את השבת' הבאה.

(קדושת לוי)

כ"ו שעות של חילול שבת?

הגה"ח רבי יוסף הלפרין ז"ל ממאנצ'סטר היה מספר מה שמע מאביו הגה"ח רבי שמואל הלפרין ז"ל - מגדולי חסידי טשורטקוב - כי פעם אחת שהיה מרן קדוש ישראל מרוזין ז"ע בקיץ בעיר המרפא 'ברסלאו' בגרמניה, ולפני כניסת השבת עמד על המרפסת והיה מעשן ב'לילקע' [המקטרת] באותה שעה ראה איך שיהודי המקום ה'ייקים' [יהודי גרמניה] כבר חוזרים מבית הכנסת מתפילת קבלת-שבת, - שהיו נוהגים בקיץ להתפלל מבעוד יום - אולם עניני חשכו כאשר הבחין כי הם נושאים חפצים בידיהם ועוברים על איסור טלטול בשבת, ונענה מרן מרוזין בכאב ואמר: כ"ד שעות חילול שבת לא מספיקות להם הם צריכים לחלל שבת כ"ו שעות?!. והוסיף מרן מרוזין ואמר בלשון: חז"ל אמרו אין משיח בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב, והנה שיהיה דור שכולו זכאי כבר אינו נראה, אלא מאי, שיהיה דור שכולו חייב? והלא ישנה הבטחה שלא תשכח מפי זרעו, אלא שחז"ל התכוונו, שיהיה בירור, אלו הזכאים יהיו 'כולו זכאי' ואלו שיהיו

חייבים יהיו 'כולו חייב'! והפטיר ואמר יהודים אלו מצדם כבר מוכנים... (כולו חייב). וצריכים אנו מצידינו לראות שנהיה [כולו זכאי] מוכנים לקבל משיח צדקנו. כשהיה מספר רבי יוסף עובדה זו היה מוסיף תמיד כי מזה למד ששייך להיות מחלל שבת גם כ"ו שעות ולכן הנהיג בבית מדרשו במנצסט'ר שלעולם יקבלו שבת בצבור רק ב'זמן' אפילו כאשר בימות הקיץ הארוכים שהחמה שוקעת בשעה 11 בלילה, על אף שמנהג רוב הקהילה שמקבלים שבת מבעוד יום. באומרו שעל ידי זה שהוא מקבל שבת בזמנו עם 'מנין' מיוחד הרי שהוא 'מציל' את מחללי השבת במנצ'סטר שאינם נמשכים אחר זמן שבת של הקהל אלא אחר הזמן שהוא מקבל שבת ונמצא דמציל אלפי יהודים מכמה שעות של חילול שבת. וד"ל.

(ראה כל הענין בארכיון בספרו 'מעדני יוסף' (עמ' 262) שדן בהלכה בענין זה עם גדולי הפוסקים והסכימו עמו)

וביום השביעי שבת וינפש (לא יז) איתא בגמ' (ביצה טז) "...דאמר ר' שמעון בן לקיש, נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש".

ידועה היא הקושיא המפורסמת אותה הקשה מרן הבעש"ט הק' למה אנו אומרים את הפסוק 'ושמרו בני...וינפש', מיד בכניסת השבת בתפילת ליל שבת, הלא לפי דרשת חז"ל שהכוונה ליציאת הנפש במוצאי שבת, ותייץ הבעש"ט ז"ל, לרוץ אותנו להוסיף אהבה ושמחה והתעלות בשבת קודש, כשנזכור כי במוצ"ש יוצאת הנשמה יתירה ויהיה 'ווי אבדה נפש'.

*

ווי אבדה נפש - בכיית הנשמות

מסופר על האדמו"ר הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין ז"ע כי פעם ישב במוצ"ש בדביקות עילאית כשהוא תפוס ברעיונותיו הקדושים כדרכו בקודש, משמשו בקודש הגיש לפניו כוס קפה כ"חמין במוצאי שבת". אבל הרבי כלל לא שם לב והמשיך לשבת מעמיק במחשבותיו, ומשראה המשמש שכוס החמין התקרר החליפו בכוס חמין שני, אולם כמו קודם עדיין הרבי המשיך בדבקותו ולא שם לבו לכוס המוגשת שבנתיים התקררה אף היא, כשהעיר לו המשמש שכבר הביא פעמיים 'כוס חמין' ומדוע הרבי אינו שותה, נתעורר הצדיק מדבקותו ואמר לו: הסכת ושמע, בכל ערב שבת כשהנשמה היתירה יורדת למטה לשכון ולהאיר באדם, אזי הנשמה שבקרב מבקשת מה'נשמה יתירה' שתעשה לה טובה ותתקן אותה ותעלנה ממצבה הרוחני הנחות, וכשמגיע מוצאי שבת כש'הנשמה יתירה' עומדות לשוב למקור מתצבתה, שואלת הנשמה שבאדם את הנשמה היתירה אם קיימה בקשתה ועשתה לה טובה, ואם התשובה היא חיובית היא מה טוב, אבל אם 'הנשמה יתירה' עונה ואומרת: לא די שלא עשיתי טובה עבורך, אלא אפילו עבורי לא עשיתי כלום ואולי גם קלקלתי, מיד פורצים שתי הנשמות בבכי נורא! וסיים הרבי הק' בלשונו: "אז מה'הערט דעם געוויין, ווי'זשע קען מען טרינקען?!" (כששומעין בכי נורא זה כיצד אפשר לשתות!?)

(מכתבי חסידים)

*

הרה"ק ח'ח'ה מלובלין הוסיף ופירש, דהנה יש לדקדק מדוע אמרו חז"ל הלשון 'ווי אבדה נפש' ולא אמרו 'נאבדה הנפש'. וביאר דהנה בבהמ"ז מוסיפים 'רצה והחליצנו וברצונך הניח לנו' וכו' והכוונה בזה שאנו מתפללים שלא תהא לנו שום צרה ר"ל בשבת קודש. יש לפרש עוד שאנו מתפללים שלא תהא לנו שום צרה ויגון ואנחה בשום פעם אפילו בחול, וזה 'ביום מנוחתנו', דהיינו בזכות השבת יום מנוחתינו. ולפי זה י"ל שע"י שמירת שבת כראוי, אזי יפטר מכל צרה, שמשמעות התיבות 'ווי אבדה נפש', שהנפש אבדה את הווי, דהיינו שאין לנפש עוד שום 'ווי'

וכאב כלל.

(ספר זכרון זאת)

תענוג שבת

לעשות את השבת (לב טז) אם בעלי התאות הגדולים ביותר היו יודעים כמה תענוג יש ליהודי כשר מכל מצוה ובפרט משבת קודש - היו זורקים את כל תאוותיהם והיו לוקחים עצמם לעבודת השבת.

(כתבי רמ"מ מידעני)

אמונה בשבת

אם יהודי שומר שבת כהלכתו ועוסק ביום זה בתורה ובתפילה אלא שאין לו תענוג שבת ואין לו את השמחה, הרי אם הוא מאמין לכל הפחות שיש תענוג בשבת ורק הוא לא זכה להשיג זאת, אז אפשרי הדבר שהצדיקים יעשו לו טובה, והם יכולים להמשיך לו תענוג בעולם העליון.

(תורת אבות)

משרע"ה ירד ממדרגתו בכדי להעלות את ישראל

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות ויחר אף משה וישלך מידיה את הלוחות וישבר אתם תחת ההר (לב יט). הנה דרשת חכמינו ז"ל שאמרו "המשבר כלים בחמתו יאה בעיניך כעבוד עבודה זרה" (שבת קה) עומדת לכאורה בסתירה עם מעשה משה רבינו ע"ה ששבר הלוחות מחוך חרון אף. והסביר רבינו הק' רבי דובער מליעווא ז"ע כוונת משה רבינו היתה להגן בעד ישראל מפני כעסו של השי"ת, כי הצדיק הרוצה לעשות טובה לבן אדם שחטא צריך הוא בעצמו לרדת לאותה מדרגה הנמוכה שירד שם החוטא בכדי להעלות הניצה"ק שנפלו שם לעומקא דתהו"ה, והנה בחטא העגל שחטא כלל ישראל חטאה גדולה, ועבדו עבודה זרה רח"ל וירדו ע"ז למדרגה שפלה ועמוקה, וכאשר ראה זאת משה רבינו ורצה להעלותם מני-שחת לא היתה לו ברירה אחרת אלא שירד גם הוא אל מדרגתם הנמוכה, שהוא ירדה לצורך עליה, ועל כן עשה גם הוא מעשה שהוא כעין מעשיהם, והוא שבירת הלוחות מתוך חרון אף, דהוי ליה נמי כעבוד וכו' 'כביכול', דזולת זה לא היה יכול להעלותם ולתקנם כראוי.

*

הרה"ק האדמו"ר רבי יצחק מבאהוש ז"ע מסביר את דברי המדרש: "בשעה שעשו ישראל אותה מעשה עמד לו משה ומפייס את האלקים אמר רבון העולם עשו לך סיוע ואתה כועס עליהם? העגל הזה שעשו יהיה מסייע, אתה מזריח החמה והוא הלבנה, אתה הכוכבים והוא המזלות, אתה מוריד את הטל והוא משיב רוחות, אתה מוריד גשמים והוא מגדל צמחים, אמר הקב"ה: 'משה אף אתה טועה כמותם - והלא אין בו ממש' (שמו"ר מג. ז) ויבואר עם האמור בדברי לעשות להם טובה ולהעלותם ממדרגתם הנמוכה והשפילה שנפלו שם היה מוכרח משה לדבר דברים כאלה, שנראה ח"ו כאילו הוא ג"כ מאמין בהעגל שעשו ובוזה שאמר לו השי"ת 'אף אתה טועה כמותם' רמז לו שכבר הגיע למדרגתם השפלה ויכול לתקנם ולהעלותם משם.

(כ"ק אדמו"ר מבאהוש ז"ע)

*

מסירות נפש בתכלית

מרן אדמו"ר רבי דוד משה מטשארטקוב ז"ע פירש על זה הדר: משה רבינו ע"ה היה אז בשיא

המשך בעמוד 3

על הולדת מרן ה"פחד יצחק" מבאיאן זי"ע ועל שעותיו האחרונות עלי אדמות (לכבוד יו"ד שיבסר באדר)

עקידת יצחק היום ברחמים תזכור

כ"ק האדמו"ר הפחד יצחק זצ"ל נולד בראש השנה תר"י, שנה וחודש לפני הסתלקות זקנו הסבא קדישא מרוזין זי"ע, ורבינו הרי"ז נער ציוה לקרוא שמו בישראל "יצחק", על שם הקריאה של היום 'עקידת יצחק'. (מאמרי קודש בנו האדמו"ר הרה"ק רבי מרדכי שלמה זצ"ל מה שאמר ליל ב' דרה"ש תשי"ב), ויש בנותן ענין לציין כי בספר "לקט ישר" לרבי יוסף ב"ר משה תלמיד ה"תרומת הדשן" (חלק יו"ד. ברלין תרס"ג. עמ' 52) איתא בזה"ל "מליקוטי מהר"י אוברניק זצ"ל שלום בן מהר"ר מורקל זצ"ל היה לו מילה בראש השנה ושאל אם לקרא הבן אחר אביו או אחר יצחק אביו, השיב מו' שהוא ואביו חייבים בכבוד יצחק אביו".

(משכנות הרועים)

נר אלוקים טרם יכבה

שעותיו האחרונות עלי אדמות של הרה"ק ה"פחד יצחק" מבאיאן לפני הסתלקותו -

במשך החורף טרם הסתלקותו נחלש מיום ליום עד שהרופאים החליטו שמצבו אנוש וחיינו בסכנה. חוות דעת הרופאים זעזעה את המשפחה ומיד התארגנו לתפילת רבים שיבקשו עליו רחמים המוני אנ"ש ובראשם הצדיקים לבית ריזין ששהו אז בווינץ

המשך מעמוד 2

ונכנס עוד הפעם אל אביו, אחר כמה דקות יצא ואמר שהאחים הק' יכנסו אחד אחד כפי סדר שנותיהם, ונכנסו הרה"ק רבי ישראל ואחריה הרה"ק ר' אברהם יעקב אחר שיצא הרה"ק רבי מרדכי שלמה אמר רבי מנחם נחום שיכנסו כל הקהל שנוכחים במקום וראו אותו שוכב במטה ופניו מאירות ושר את ה"דביות ניגון" בקול ובאמצע עלתה נשמתו הק' לגנוז מרומים כחצות הלילה.

מפני קוצר הזמן מעת שהרגיש ברע עד הסתלקותו לא הספיקו להודיע על מחלתו לבני המשפחה צדיקי בית ריזין וגם לא לגיסו כ"ק מרן רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע שאליו הגיעה הבשורה המרה על דבר הסתלקותו ובשמעו היכה כף על כף ואמר: אוי אוי על האבידה הגדולה, הרי חטפו אותו מאתנו כדי שלא נוכל להתפלל עליו. יצא מיד מביתו והלך לדירת גיסו רבינו זי"ע אחרי הגיע כ"ק מרן רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע שנודע לו ג"כ רק אחרי הסתלקותו ונכנס לשם בהיותו חיוור כסיד, ומבלי להסתכל אנה ואנה נעמד לו באיזו פינה והתחיל לייבב בקול כמו תינוק קטן.

למחרת היום ביום א' נערכה הלווייתו בהשתתפות אלפי בני ישראל מקרוב ומרחוק ומנו"כ בווינץ באוהל מיוחד.

לימים נטמנה באהל גם מחברתו הטהורה הרבנית מלכה שנפטרה בט"ז טבת תרפ"א ואח"כ נטמן באהל גם בנו הגדול הרה"ק רבי מנחם נחום מבאיאן טשרנוביץ זי"ע.

יאמר אותו צדיק וכו'.

(הגה"ק רבי מאיר שפירא ראש ישיבת יח"ל ורבה של לובלין)

דע לפני מי אתה עומד

ואיש לא יעלה עמך (לה. ג) כתב הרה"ק בעל ה'תולדות' מפולנא זי"ע: שמעתי בשם מוה"ר נחמן מהארידינקי שנתן סימן מפסוק 'ואיש לא יעלה עמך', היינו שידמה במחשבתו שהוא לבדו עומד ומתפלל לפניו יתברך, ואין איש עמו שיהיה מתפאר לפניו.

(תולדות יעקב יוסף)

נסיעה לצדיק - תיקון כמו עליה לרגל ע"י ראיית ישראל זה את זה

שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך (לה. כג).

כשהתיישב הרה"ק מרוזין בסאדיגורא היה מתקיים בסאדיגורא היריד ביום שיש ולא שבע רצון מזה, כי היריד היה גורם לחילול שבת, ופעם עמד בחלון ואמר מה הטעם שיש מצות עליה לרגל, אלא הענין הוא כי יש תקון נשמה על ידי הסתכלות הפרצופין כשישראל מתראים זה עם זה ועי"ז מתעוררים לתשובה, וזה היה הטעם של עליית הרגל, וכעת שאין בית המקדש יש התיקון בשני אופנים, או ע"י צדיק שבאים לצדיק הרבה או ע"י יריד שמתראים יהודים אחד עם השני, כעת שאני נמצא מה צריך ליריד, לא

אברו הימים ותיכף יצא מהמושל חוק שהיריד יעבור לטשרנוביץ ויהיה ביום ב' במקום יום שיש.

(כתבי חסידים הראשונים)

ענין המסו"ה

ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה (לה. לג) ביאר מרן הרי"ז נער מהו מרומו בענין של המסוה, וכך אמר: אין האדם נקרא אדם השלם אלא אחר שתקן כל רמ"ח אבריו, וזהו הסיבה שאברהם אבינו ע"ה היה נקרא מקודם בשם אברם שבגימט' רמ"ג, ורק אחרי אשר תיקן כל רמ"ח אבריו ניתוסף לו אות ה' ונקרא שמו אברהם שגימט' רמ"ח, ויצחק אבינו לא זכה להיקרא אדם השלם אלא רק כאשר שלקח את בת זוגו וכתב 'ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה' (בראשית כה. כ) כי 'יצחק' בגימט' ר"ח, ובקחתו את רבקה היה בן ארבעים שנה, ואז נשלמו כל רמ"ח אבריו, וכן ביעקב אבינו בדרתו לארץ מצרים היו לו ס"ו נפשות, יעקב בגימט' קפ"ב, ועם הששים ושש נפש השלים את הרמ"ח אברים (קפ"ב עם ס"ו עולה למספר רמ"ח) והנה משה רבינו ע"ה היה 'כלל דאבהן' והתורה מעידה עליו 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם' (במדבר כ. ג) והיה תולה את כל הפגמים בעצמו, וזהו הרמז במסוה מ' מיצחק ס"ו מיעקב ה' מאברהם וזהו 'ויתן על פניו מסוה' שהיה מטיל כל הפגמים בעצמו.

(מרוס' הסב"ק מרוזין זי"ע)

ילקוט סגולות לימי השנה מלוקט מפי גאונים קדמונים ומקורות נאמנים
מתוך מפעל "סגולות מלכים" הלא המה סגולות אשר יסודתם בהררי קודש, והוא
כשולחן הערוך לסגולות מסודר לפי ימי וחודשי השנה דבר יום ביומו
מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב שלמון שליט"א רב דקהל שטפנשט

סגולות מלכים

סגולות חיים / המשך מגליון שבוע שעבר

לקראת יום ההילולא קמא דמרן הגאון רבינו חיים קנייבסקי זצ"ל בשושן פורים דמוקפין, ריכזנו סגולות שונות מפי"ק בענינים שונים, של לידת, חינוך וגידול הילדים, כפי שנהג תמיד להסמיך סגולותיו ללימוד התורה, תודתנו נתונה בואת לנכדו נאמן ביתו הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א שהיה לנו לעזר רב בליקוט המופלא הזה, תשובה"ח.

מעלת וכוה התורה

הלימוד לעולם אינו מוֹזֵיק

מכולל גדול ביקשו לשאול את רבינו שמתחילים ללמוד פרק האשה שלום ביבמות, האם צריכים להתענות, שכידוע יש כאלה שחוששים.

השיב רבינו: שיתענו בתשעה באב! והסביר רבינו לא צריך לחשוש מלימוד תורה, התורה שומרת, ולא מזיקה. על בחור שרצה לסיים את הש"ס ושאל האם ללמוד גם נדה, אמר לו רבינו שילמד ואינו צריך לחשוש התורה לא מזיקה, וסיפר שעם חלק מבניו למד כל הש"ס עד הבר מצווה.

מצווה אינו מוֹזֵיקה

כיוצא בזה אומר רבינו שמצווה לא מזיקה, וכשנשאל רבינו מאשה בהריון האם יש לחשוש לטפל בילד עם תסמונת דאון מחשש שיזיק לעובר, השיב רבינו שאדרכה בזכות המצווה אינו צריכה לחשוש שיקרה כזה דבר.

להניצל מהרהורים

נשאל רבינו מאחד שיש לו הרהורים מה יעשה? אמר לו רבינו שיהרהר בדברי תורה (וכעין זה איתא בחז"ל בכמה מקומות)

מקצוע שווה יותר במקום יועץ מס

יהודי הגיע לרבינו וביקש ברכה וסיפר שהציעו לו להיות יועץ מס, אמר לו רבינו שיותר כדאי לו ללמוד הוראה.

השיא של החיים

נשאל רבינו: מהו השיא של החיים שאליו צריך לשאוף להגיע? השיב רבינו: השיא של החיים זה לדעת את כל התורה.

לזכור הלימוד

סגולה לזכור הלימוד הציע רבינו שילמד מסכת שבועות.

רפואת הגוף לפי איברים

ראש

ללחצים בראש

אחד שהתאונן בפני רבינו על לחצים בראשו, אמר לו רבינו: תלמד בהתמדה ותתפלל.

למחלה במוח

למחלה במוח אמר רבינו ללמוד שו"ת הרא"ש וים של שלמה.

שיטת

על בחור שמתנהג כשוטה, אמר רבינו שאביו ילמד מסכת סוטה.

נשירת שערות

אמר רבינו לאחד שסבל מנשירת שער, שילמד מסכת נזיר. ליהודי שבתו סבלה מנשירת שער אמר רבינו שילמד מסכת נגעים.

ילד קטן שמוגומם

ללמוד משניות אבות לגמגום לילד קטן.

עניינים

בעיות בעניינים

אשה שיש לה בעיות בענינים שבעלה ילמד הלכות בכורות שמוזכר שם מענין מומין שבעין ואם בעלה אינו יכול שאביה או אחיה ילמדו.

למחלה בעין

ופעם אמר רבינו לאחד שסובל ממחלה בעיניו שילמד מסכת הוריות שמוזכר שם "עיני העדה".

בעיות בעניינים

אחד שבא והתאונן על בעיות בעיניו אמר לו רבינו, תלמד מסכת הוריות, ששם מדובר על "עיני העדה".

למה לא רואה טוב?

אחד שאל את רבינו שלאחרונה אינו רואה טוב, מה יכול להיות הסיבה לכך? השיבו רבינו שזה מפני שלא הסתכל טוב בגמרא.

אוזניים

בעיות באוזניים

אחד שיש לו בעיות באוזנים. אמר רבינו שילמד הלכות תקיעת שופר.

לתינוקת שאינה שומעת

אחד שביקש עבור בתו התינוקת שלא שומעת סגולה לישועה, אמר רבינו שילמדו הלכות קריאת שמע והטעם "שמע".

שמיעה

לאשה שלא שמעה באוזן אחת אמר רבינו שתלמד צאנה וראנה, ואחר זמן אכן השתפרה שמיעתה בחזרה. לאיש ששמיעתו התחלה להחלש אמר רבינו שילמד פרק החרש במסכת יבמות.

כאבי אוזניים

לכאבי אוזניים הציע רבינו ללמוד הלכות קריאת שמע.

כתף

כאבים בכתף

אחד התאונן על כאבים בכתף. אמר רבינו שילמד מסכת סוטה שם מוזכר בכתף ישא.

גובה

לבחור שהתלונן שהוא נמוך והגוף לא מספיק מגיע לגובה סטנדרטי, אמר רבינו שיעשה הגבהה או ילמד הלכות הגבהה.

ידיים

לכאב ביד

שאלו לרבינו סגולה על כאב ביד, השיב רבינו שילמד הלכות נטילת ידיים.

מחלת הנפילה

יהודי הגיע כולו כואב לרבינו מה יעשה שהתגלה אצלו מחלת הנפילה, אמר לו רבינו שילמד שו"ת הרא"ש ויחבר חיבור על הרא"ש או על שו"ת הרא"ש.

פרקינסון

ליהודי שחלה בפרקינסון אמר רבינו שילמד מסכת חולין.

בחור שנפגע בראש

ושבו היה מעשה שבחור נפגע בראשו שואלים במה להתחזק? השיב ללמוד הלכות תפלין, והראה רבינו שמביא בספרו ארחות חיים להרא"ש בשם אותיות דר"ע לא נברא הראש אלא לתפלין.

כאב ראש

אחד שאמר שיש לו כאבי ראש, ולא יכול להתרכז אמר רבינו שילמד מסכת בכורות.

ופעמים רבות אמר רבינו לסובלים מכאבי ראש, ללמוד פירוש הרא"ש.

שיניים

שיניו כואבות

לאחד שסבל מכאבי שיניים חמורים אמר רבינו שילמד מסכת בכורות, ויעיל לפי שיש שם על מומי השיניים, וכך עשה, ועברו הכאבים.

כאבי שיניים

לכאבי שיניים ממליץ רבינו ללמוד משנה כיצד השן מועדת בפרק כיצד הרגל באא קמא.

לכאבי שיניים

לאחד שסובל מכאבי שיניים אמר לו רבינו שילמד הלכות שן, ופירש רבינו הכוונה הלכות מבעה במסכת בבא קמא בעניני שן.

כאבי שיניים

אחד בא לרבינו לברכה על כאבי שיניים של אשתו, אמר לו רבינו, תאמר בקידוש לבנה 'כך לא יוכלו כל אויבי' לנגוע בי לרעה' ושלא יהיה לאשתי כאבי שיניים. [עי' בפרק כ"ט שיחתו של רבינו]

לאחד אחר שהתאונן על כאבי שיניים. אמר לו רבינו, שילמד מסכת בכורות.

גרונ

איבוד קול

מה לעשות על איבוד קול? ללמוד חובת הלבבות.

ילד בן ארבע שלא מדבר

שאלו על ילד בן ארבע שעדיין לא מדבר, והאבא שואל מה יתחזק כדי שזה יסתדר, השיב רבינו שילמד ספרי על חומש דברים.

מוגומם

בחור מגמגם שאל לרבינו מה לעשות? השיב שילמד גמ' כמ"ש ושננתם לבניך שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו שם יסאלך אדם דבר לא תהא צריך לגמגם אלא אמור לו מיד.

שיח חסידים / חלק ב'

קטעים מתוך התוועדות של הרה"ח ר' יצחק סלמון שליט"א עם אברכי קהילת חסידי באיאן בקרית גת ליל שישי תרומה תשפ"ג לקראת ה' באדר יומא דהילולא רבה של כ"ק האדמו"ר מבאיאן זי"ע

המשך ההתוועדות מגיליון הקודם (מספר 374)

(*) הרה"ח ר' ישראל ברזל נסע לקראת הימים נוראים בשנת תשכ"ד לכ"ק אדמו"ר זי"ע, והוא היה מראשי החבורות של הבחורים, ועמו היו ראשי החבורות הרה"צ ר' עקיבא רבינוביץ מפאריסוב שיבדלחט"א ולרפ"ש בקרוב ועוד, והנה באותה תקופה היה התעוררות אצל בני החבורה להתחזק בעבודת התפילה, וטענו שהתפילה בקלויז בהורגשטיין הוא במרוצה, ושאי אפשר להם להתפלל באופן זה, ובקשו לעשות להם עוד מנין בפאליש שיתפללו במתינות ובקול, ושישבו קודם התפילה להתעורר בעבודת התפילה באופן שאיש את רעהו יעזור, אבל הגר"ש שרייבר זצ"ל רבם של חסידי באיאן טען כלפיהם, שאמנם זה חשוב מאד מה שהם מבקשים להתעורר בעבודת התפילה ולהתפלל במתינות, אבל לא היה דעתו נוחה ממה שהם מבקשים לפרוש מן הציבור.

והביא ר' ישראל את השאלה לפני הרבי וענה, לפרוש מן הציבור אין זה דרך, שצריכים להתפלל עם הציבור, וההתבוננות לפני התפילה, הרי זה חשוב עד מאד, ולאחר מכן הציע עוד שאלות שהיה לבני החבורה לרבי, והרבי ענה לו, ובתוך הדברים שאל הרבי את ר' ישראל, האם אתם לומדים גם מוסר, ואמר ר' ישראל, שדבר זה הם מבקשים לשאול את הרבי, איזה ספר מוסר ללמוד, והורה הרבי שילמדו בספר 'מסילת ישרים'.

ולאחר מכן שאל ר' ישראל אם ילמדו גם בספר ראשית חכמה, וענה הרבי שזהו ספר עמוק מדאי.

לאחר מכן שאל ר' ישראל לגבי איזה מסכתא ילמדו, ושאל לגבי לימוד הדף היומי, וענה לו הרבי, דף היומי, הרי תהיה טרוד כל העת לרוץ אחר הדף להספיק את הדף, טוב לך ללמוד מסכתא אחת.

ותוך הדברים אמר לו עוד, מה שאתם מבקשים להתחזק שלא להכשל בשקרה, הרי על זה אנו מושבעים ועומדים מהר סיני שלא להכשל בשקרה, אבל העיקר הוא שתתפללו עם הציבור, ושכל אחד יתחזק על פי דרכו ומדרגתו.

(*) באחד מהנסיעות של הרבי ז"ל לארץ ישראל, היה הרבי למשך כשבוע בחיפה, ושב לירושלים ברכבת והגיעו בני ירושלים לקבל פניו, ובאו כעשרים אנשים, ויהי כאשר ראה הרבי ז"ל את הציבור שיצאו לקראתו לקבל פניו, נענה ואמר להם כשבת שחוק על שפתיו: 'מע קען זיך נישט אויס בעהאלטיין פון אייך' - אי אפשר להתבא מאיתכם...

(*) לאחר הנסיעה של הרבי ז"ל בשנת תש"ך לארץ ישראל, כתב הרה"ח ר' יונה צלר תיאור רחב

להרה"ח ר' שלמה הורגשטיין זצ"ל מכל מה שהיה בארץ ישראל, ותוך הדברים כתב לו שיום אחד שמע שהרבי יוצא לטייל, הצטרף גם הוא אל הרבי, והיו שם עוד שני חסידים מופלגים, הרה"ח ר' לוי הרלינג ע"ה, ויצא בשעת ערב בלוויית אחדים מהחסידים לטייל מעט ברחוב שדרות רוטשילד, ובלכתו שח עמם אודות ענינים שונים העומדים על הפרק בארצנו הק', ובאמצע הדרך התיישב לנוח על ספסל אחד, ושאלם כמה שאלות בעניני דיומא.

ובתוך הדברים שאל את הבחורים אודות לימודם בישיבת פוניבז', ועוד אמר שבארץ ישראל "אור וחושך משמשים בערבוביה", ואמר כן על החיים בארץ ישראל.

באמצע השיחה שאל הרה"ח מו"ה לוי הרלינג ז"ל, שעסק אז בהקמת הקלויז בבני ברק אודות הקמת הקלויז, ואמר לו אדמו"ר זי"ע באותה הזדמנות, שיקרא שם הקלויז בשם "קלויז רוז'ין" ולא בשם באיאן, כי ברצונו שיהא זה קלויז לכל אנשי חסידי רוז'ין.

וכמו כן כשהיה פעם נידון אצל הרה"ק האדמו"ר מבוהוש זצ"ל אודות קריאת הקלויז על שם בוהוש, אמר שיקראו הקלויז על שם רוז'ין בכללות ולא רק על שם בוהוש, בשם "רוז'ינער שטיבל".

(*) כשהייתי באמריקא נכנסתי לאחר שמחת תורה להרה"ק מסקווירא זי"ע, והרה"ק שאלני לשמן, ואמרתי לו את שמי וגם אמרתי לו שבאתי להסתופף אצל הבאיאנער רבי, ושאל אותי מיד, מה שלומי של הבאיאנער רבי.

(*) כשהיה הרבי ז"ל בעת ביקורו הראשון בארץ ישראל, בשנת תש"ט, נסע לטבריה, והלך אז לציון הקדוש של הרה"ק מהוסיאטין זי"ע, והיה זה בתוך השנה להסתלקותו, וכאשר עמד שם לא אמר מאומה, ואף לא אמר פרק תהלים, ועמד בכבוד ראש, וכאשר הלך משם נענה ואמר, פה נטמן האור הגנוז, ועשה הקפות מסביב לציון הק'.

(*) בעת הביקור של הרבי בשנת תשי"ח הייתי אצלו בחנוכה, ובשנת תש"ך הייתי במירון, וגם הייתי אז לחג השבועות בירושלים, וגם הייתי אצלו בשבת בתל אביב.

(*) כשהיה הרבי אצל ה"אביר יעקב" זי"ע בלילה האחרון קודם ששב לאמריקא, ישב אצל האביר יעקב סגור בחדרו, ולאחר מכן ליהא אותו ה"אביר יעקב" עד לאכסניא שלו שהיה בקצה הרחוב, ואז הלך הרבי ז"ל ללוות את ה"אביר יעקב" עד לביתו, וכך הלכו הלוח ושוב חמש או שש פעמים, שלא היו יכולים להפרד זה מזה.

(*) אי אפשר לתאר עד כמה נמשכו החסידים אחר הרבי זצ"ל, כל המהות שלו, באופן הדיבור שלו, הנני זוכר איך שהייתי שם בג' חשון, ואז הגיע הרה"ק מסקולען זצ"ל להשתתף בעת עריכת השולחן.

והנני זוכר מאמר אחד שאמר אז הרבי בשעת עריכת השולחן, והנה אמירת התורה אצל הרבי היה שונה מאמירת התורה אצל ה"אביר יעקב", שה"אביר יעקב" היה שר הניגון ואומר ה'תורה', ואילו אצלו היה זה יותר כמי שדיבר שיחה, א שמועס, ובתוך הדברים אמו, זקני הרה"ק מרוז'ין אמר שכאשר יש לאדם מישראל צרה בקצה אחד של העולם, הנני מרגיש צרה זו, ואמר הנה זה ודאי שלהרגיש צרה של אדם מישראל הרי זה מתנת שמים, שהרי זה מדרגה.

(*) הרה"ק מהוסיאטין זי"ע אמר מי שמקיים כל המצוות הרי הוא יהודי, ומי שהוא רחוק לגמרי ממידות רעות הרי הוא ערליכער איד, אבל צדיק איז גאר עפעס אנדערש, שלאחר שהאדם מקיים התרי"ג מצוות ומתרחק מן המידות רעות, רק אז מתחיל עבודת הצדיק.

(*) הרה"ק מבאיאן-טשערנוביץ נסע פעם אחת לזקנו הרה"ק ר' יוחנן מרחמיסטרביקא, וכאשר חזר ביקש ממנו אביו הפחד יצחק' שיספר מה שראה אצל הרה"ק, וסיפר כי ראה, שהרה"ק ישב בגינה ביום חם עם הטלית קטן ללא בגד עליו, ודבר זה היה כבר לחידוש גדול אצלו, ואז הגיע חסיד אחד עם קוויטל, וכך קיבל ממנו את הקוויטל, ואמר לו ה'פחד יצחק', אמתי! האט א חן, [-אמת יש לה חן].

כשהיה הרה"ק מבאיאן טשערנוביץ אצל זקנו מרחמיסטרביקא, והיה אז אברך צעיר, כיבד אותו בסנדקאות.

(*) שמעתי מהרה"ח ר' מוט'ל הורגשטיין ז"ל, שהיה גיסו של הרה"ק ר' שלמה'ניו מסאדיגורא, - שכן ר' שלמה'ניו היה חתנו של הרה"ח ר' שמאל הורגשטיין - מה ששמע מהרבנית של ה'פחד יצחק' לאחר הסתלקותו של ה'פחד יצחק', וספרה הרבנית שבתקופה האחרונה היה שיחה בינה לבין ה'פחד יצחק', ודברו אודות הבנים, וכאשר דיברו אודות בן-זקוניה הרבי ז"ל נענה ואמר: עמו, איני מרשה לעצמי לדבר עמו כי אם בשבת ויום טוב, [איך פארגיין זיך נישט צו רעדען מיט איהם נאר שבת און יום טוב].

מאמר זה הוא מאמר ידוע, אבל אני שמעתי בעצמי מאמר זה מר' מוט'ל מה ששמע מהרבנית של ה'פחד יצחק'.

(*) זכיתי להיות מקורב להרה"ק ר' שלמה'ניו מסאדיגורא זי"ע, ונספר ענין אחד מהנהגות ה'מלכות' שהיה בו, הנה הרה"ק לא הנהיג

באדמו"ר"ת כאן בארץ, וזכורני שפעם הבאתי לו חלוק בית חדש בצבע ארגמן ותהיתי האם עשיתי בחירה טובה, וכשהבאתי לו את זה נהנה ואמר הנה כאלו מלבושים לבשנו 'אין דער היים', ואמרתי לו שצריכים למדוד את החלוק לראות אם הוא כמידתו, ואמר לי שהצדק איתי, ואז נכנס לחדר השני ושם לבש את החלוק, ואח"כ יצא להראות לי שהכל מתאים, וזאת על אף שהייתי מקורב אליו ביותר, אבל הוא הקפיד על עצמו שלא להוריד את בגדו העליון בפניי, כי אם בחדר הסמוך, שזה היה מידת ה'מלכות' שבו.

(* בשעת מסע הלוייה של כ"ק אדמו"ר זי"ע הנני זוכר איך שה'בית ישראל' מגור הלך בשעת הלוייה עם מקלו ועשה תנועות עם מקלו.

(* זכורני כשהייתי אצל הרבי ז"ל איך שהגאון ר' משה פיינשטיין הגיע בעשרת ימי תשובה לרבי ז"ל לקבל ברכת השנים, וכך היה בא בכל שנה לקבל ברכת השנים.

(* היה אחד החסידים שהיה לומד ספרי חסידות, ובכל לילה היה הרבי אומר לו א גוטע נאכט, וכאשר התחיל ללמוד ספרי חסידות שאלו הרבי מה הוא לומד, וענה שהוא לומד 'תולדות', וענה הרבי ואמר: אבי ז"ל אמה, ללמוד לומדים גמרא וחומש רש"י ואור החיים, ובספרי חסידות רק מעיינים, [אין חסידות קוקט מען אריין].

ודבר זה אמר גם לאחד שביקש לקבוע שיעור בספר התניא, וכך אמר: אבי ז"ל אמה, ללמוד לומדים גמרא וחומש רש"י ואור החיים, ובספרי חסידות רק מעיינים, אין חסידות קוקט מען אריין, ואין קובעים שיעור בזה.

(* שנה אחת בי"ט אב דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א מהרה"ק מבאיאן-טשערנוביץ, ובאמצע הדברים נכנס הרה"ח ר' בן ציון רחמן ע"ה, ואמר לו הרבי שליט"א: ר' בן ציון, היום הוא היום שלכם, ובזה החיה את נפשו.

(* היה שבת אחת שהרה"ח ר' דוניא טיריהו ע"ה הביא משקה בשעת הקידוש בקלויז בבני ברק, וחשבו הציבור שהשכור הרוויח הרבה, ואמר ר' דוניא, לא כך היה, השכור לא הרוויחתי אפילו שווה פרוטה, אלא ברצוני להראות שאין לי שום טענות כלפי שמיא חלילה, זה היה הדמות של האמונה של חסידי קמאי.

(* אחד מהחסידים נכנס פעם לעריכת השולחן של הרה"ק מבעלזא זי"ע, וראה שם איך שהרה"ח ר' יוס'ל הורנשטיין יושב שם, ותמה לראות הדבר, לפי שאת חסידי באיאן לא ראו אצל צדיקים אחרים, ולאחר עריכת השולחן סיפר לו ר' יוס'ל, הנה לאחר שנעשיתי 'יורד' [מעשירות] קבעתי לי חברותא בווינא עם אחד מחסידי בעלזא, שגם הוא לא היה בעל פרנסה, וכאשר נסע החסיד להרה"ק מבעלזא שאלו הרה"ק לגבי אם יש לו חברותא, וסיפר לו שיש לו חברותא מחסידי באיאן שהיה עשיר וכו', לאחר חודש תשרי כאשר החסיד עמד לחזור לביתו

ונכנס לקבל ברכת פרידה וברכת הדרך ואז שאלו הרה"ק מבעלזא, האם לחברותא שלך שאמרת האם יש לו פרנסה?, [זה היה אחרי חודש תשרי שעברו מסתמא אלפים אצלו והוא זכר לשאלו] ואמר ר' יוס'ל, רבי ששאל על אחד שאינו מכיר לגבי פרנסתו, מותר להכנס לעריכת השולחן שלו...

(* הרה"ח ר' לוי הערלינג היה מראשוני חסידי אדמו"ר זי"ע והתקשר אליו מיד עם הסתלקות ה'פחד יצחק' זי"ע, וכן הרה"ח ר' מרדכי אהרן פישמאן והרה"ח ר' יעקב אפטעה אביו של הרה"ח ר' ישעיה אפטעה, הם היו החסידים של הרבי תיכף לאחר הסתלקותו של הרה"ק הפחד יצחק מבאיאן.

(* כשהיה הרה"ק מבאיאן לייפציג זי"ע בל"ג בעומר במירון, היה שם גם הרה"ק מהוסיאטין, ושלח הרה"ק מבאיאן לייפציג את הרה"ח ר' שלמה טלינגטור ז"ל כשליח להרה"ק מהוסיאטין לכבדו בהדלקה, ונענה הרה"ק מהוסיאטין ואמר: ההדלקה שייכת לאדמו"ר מבאיאן, "דאס באלאנגט צו אייך".

(* הרה"ק האביר יעקב מסאדיגורא היה במירון יחד עם דודו הרה"ק מהוסיאטין, והגיע זמן מה לפני הרה"ק מהוסיאטין ונכנס למערה והתחיל לומר תהלים, והציבור לא הבינו למה נכנס בעצמו ולא המתין להרה"ק מהוסיאטין, אבל כשהגיע הרה"ק מהוסיאטין הבינו, שראו איך שהאביר יעקב מניח את התהלים ועומד כל העת ומביט על הרה"ק מהוסיאטין, ואמר שהוא הגיע כדי לראות את הרה"ק מהוסיאטין בציון הק', אלא שמאחר שכבר היה במירון, נכנס קודם לכן למערה לומר כמה פרקי תהלים.

(* פעם שאל אחד את הרה"ק מהוסיאטין כיצד שבים בתשובה, וענה לו הרה"ק מהוסיאטין, שיעיניו ברמב"ם הלכות תשובה....

(* כשהייתי בחור צעיר היו לי כמה חברים שהלכו ללמוד בישיבת בעלזא, שאז היתה ישיבה חסידית מובהקת, וגם אני רציתי להכנס לישיבה בבעלזא, וזה היה אחרי הסתלקות הרבי מבעלזא זי"ע, והלכתי להרה"ק האביר יעקב מסאדיגורא לשאול בעצתו, והלך עמי אחד מחבירי, הרה"ק מסאדיגורא שמע אותי ושאל אותי כמה שאלות, והכריע שאלך ללמוד בישיבה קטנה בפוניבז', וכאשר אמר חברי שהנני רוצה להיות חסיד, נענה ואמר, הרי גם חסיד צריך להיות תלמיד חכם... ולגבי חסידות, הרי יש לך שם את הרה"ח ר' יונה צלח.

התועדות חסידים בקרית גת, הרה"ח ר"י סלמון שליט"א עם רב הקהילה הגר"צ שפירא שליט"א

ואז אמר לי עוד, האם תוכל לקבל על עצמך ללמוד שלש שנים בהתמדה גדולה יומם ולילה, ואני התחייבתי לכך.

(* הרה"ח ר' בן ציון רחמן היה שנה אחת בחג הפסח אצל הרבי ז"ל, וגם הרה"ח ר' אליעזר רבינוביץ היה שם שנה אחת בפסח.

(* כשהייתי בסוכות אצל אדמו"ר זי"ע מחמת חולשתו לא ערך באותה שנה את הנענועים בפני הציבור, ובשמחת תורה על אף חולשתו אמר הרבי "אתה הראת", וגם רקד ההקפות, וכן לאחר חתן בראשית היה ריקוד בחזקה מתחת הטלית הפרושה, שעל אף גודל חולשתו לפי הערך היה זה ריקוד חזק.

(* כשהיה הרה"ח ר' נטע ציינווירט אצל הרבי שאלו הרבי ז"ל אם יש לו שייכות לר' בן ציון רחמן, והאם הוא עולה אליו לפעמים?, ועל אף שעד אז לא היה כמעט קשר ושייכות בין השניים, שהיו שני סוגי 'עובדים', הרי שמאחר שהרבי שאלו שאלה זו, אזי מיד כשר' נטע חזר כעבור ימים מספר הוא עלה לר' בנציון לבקר, ואז אמר לו כי הרבי שאל אותו האם הוא עולה אליו ולכן הוא בא, ור' בנציון התפעל ממנו מאוד ונהנה לשוחח עמו.

(* היה מרגליה בפומיה של הרה"ח ר' נטע, בשם הרה"ק הרבי ר' בונים: דבשלמא העני יש לו פרנסה, לפי שהוא משכים בבוקר ומתפלל לפני השי"ת שיהיה לו מה לתת לאכול לבניו, אבל העשיר מהיכן יש לו פרנסה, והתשובה היא כי השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו מזין גם את העושר.

(* זכיתי להיות אצל האביר יעקב' בשנת תשכ"א בשנתו האחרונה בשעת הדלקת נרות חנוכה בבית מדרשו.

(* כשהגיע הרה"ח ר' ברוך מגארליץ לארץ ישראל היה צריך להמלצה לאיזה צורך, והגיע להרה"ק האביר יעקב, ואמר לו האביר יעקב, הנה איני יודע מה לכתוב עבורכם, ולכן אמסור לכם דף הפירמה שלי עם החתימה ותוכלו לכתוב מה שתמצאו, וכאשר יצא קרא לו הרה"ק, וחשב שמא חזר בו מה שמסר לו חתימה פתוחה שלו, ומה מאד נשתומם לשמוע איך שהוא אומר לו, הרי יתכן שיהיה לכם איזה טעות בשעת החתימה, ולכן מסר לו עוד דף פירמה עם חתימה כדי שתוכלו לכתוב עוד המלצה.

(* כשהגיע חותנו של הרה"ח ר' לייבל סטמפל לאמריקא נכנס להרה"ק מבאיאן להתפלל מנחה בשבת, ונתן לו הרבי שלום ושאלו מהיכן הוא, ואמר שהוא יהודי מארץ ישראל והגיע לאיזה צורך, והזמינו הרבי שיבא שוב למחה, ואכן הוא הגיע למחרת, ונתן לו הרבי סכום של מעות, ואמר הלה שהוא אינו צריך למעות ולא הגיע כדי לקבל ממון, ואמר לו הרבי, יהודי שהגיע מארץ ישראל צריכים גם לעזור לו בממון.

ולאחר מכן דברו עוד ואמר שהוא מחסידי צאנז, נענה הרבי ואמר, נו, בענין זה לא היה מחלוקת, שצריכים לעזור לכל יהודי, אין דעם איז קיין מחלוקת נישט געווען....

מצבות מספרות

מאוצרותיו של הרב אברהם יעקב סלמון שליט"א
רב דקדק שטפניט

חבמי
רומניה

מראה כללי בית העלמין
בדובסארי כיום

הגאון רבי ירוחם הירשקוביץ זצ"ל אב"ד הינטשעטש ודובוסארי נסתלק י' אדר א' תרס"ח ומקום קברו לא נודע לנו

תילה בכל הנדרש, עם זאת היה דחוק בפרנסתו כיון שהעיר הייתה קטנה וענייה ולא עלתה בידו לפרנס את בני ביתו המרובים - י"ב במספר בלע"ה, ובפרט שלא היה במשכורתו בכדי לממן את הוצאות נישואי ילדיו.

י"ד שנים ישב על כסא ממלכתו בקאושאן עד חודש ניסן תרמ"ו שאז נתמנה רבי ירוחם להיות רב בעיר 'איזמאיל' דמתקרייא 'סמאהולוב' והוא על נהר ה'דנובה', ואם כאן באיזמאיל חשב כי באה לו הרווחה, קפץ עליו רוגזה של המלוכה ולא ארכו הימים באיזמאיל ובבין המצרים בשנה זו גירשו אותו השלטונות יחד עם בני משפחתו מאיזמאיל, בנמקם כי היות ועיר זו היתה סמוכה לגבול ולכן לא אפשרו לבאים מחוץ לעיר להתגורר בה, וע"כ הוציאו מהעיר בחוזק-יד והגלום לעיר קישינב.

מראה כללי בית העלמין בהינטשעטש, לא ידוע אם רבינו נטמן פה או בדובסארי

ואלה תולדותיו

הגאון רבי ירוחם נולד בשנת תר"ג. לאביו רבי שבת הכהן זצ"ל (בן רבי אהרן) ולאמו מרת אסתר ע"ה, אבותיו היו ממשפחה מפוארת רבת היחס, לפי עדות נכדו הרי שהם מתייחסים למשפחת צאצאי הש"ך. על אביו הגאון ר' שבת הכהן ידוע כי היה גאון גדול בתורה, והיה מסתופף בצל צדיקי דורו שהלכו בדרך מרן הבעש"ט זי"ע.

כסא הרבנות המתגלגל

את ימי נעוריו וימי בחרותו עשה רבי ירוחם בצילם של רבותיו הגדולים כשכל מעייניו נתונים להצליח בתורה ויראת שמים והרחבת ידיעותיו באופן מופלא. לאחר מכן שימש כ'מקרי דרדק' בעיר טומאשפיל שבמדינת אוקראינה שם הרביץ תורה לעדרים, בין תלמידיו מאותם ימים היה מי שלימים התפרסם כהגאון רבי משה נחום ירושלמסקי, אב"ד קילץ ואב"ד קאמינקא אשר קנה ממנו תורה בימי בחרותו ונחשב כאחד מתלמידיו המובהקים.

בשנת תרל"א מספר שנים לאחר נישואיו עם זוג' מרת

אל המנוחה ואל הנחלה

הגירוש השפיע על רבי ירוחם כשות וכרוב צער ויגון התיישב בקשינב, גם כאן תפש מקום נכבד בין גדולי רבני העיר.

משהתיישב בקשינב, החל לחקור ולראות מה ניתן לעשות לאחר שגורש בעל כרחו, ויעצו לו כמה אנשים

אדל ע"ה - נצר ממשפחת הבעש"ט הק' זי"ע - קבע רבי ירוחם את מגוריו בעיירה הינטשעטש שבמדינת בסרביה-רומניה במחוז קישינב ושם עלה לכהן על כסא הרב ואב"ד. וכעבור שנה, בשנת תרל"ב העתיק רבי ירוחם את מקום מגוריו לעיר קאושאן שבמדינת רומניה ושם כיהן כמורה הוראה ואב"ד, כאשר נשא על כתפיו עול רבנות העיר ועמל רבות להעמיד הדת על

באר בשדה - שטפניט

שיתן להם כסף והם ישחדו את הממשלה כדי שיתנו לו אישור לשוב לגור באיזמאל, ובעת הזאת היו בידיו של ר' ירוחם מעות מן הדירה שמכר בקאושני, ועל כן הוא נתן לאותם אנשים יותר מ-300 רובל כסף, אך הם לא פעלו כלום בעניין, כך נותר ר' ירוחם בשבוע שחל בו ט' באב ערום וחסר כל, ללא דירה וללא מעות וללא פרנסה.

אך מעז יצא מתוק, ימי שבתו בקשינו לא ארכו בכלל, וכבר בט"ו באב תרמ"ו התעטר בכתר הרבנות של העיר 'דובוסאר' השוכנת ליד נהר ה'דנייסטר' אשר בפלך חרסון במחוז בסרביה-רומניה, ושם הגיע אל המנוחה והנחלה וכיהן כרב ואב"ד עד סוף ימיו.

מאז החל לשמש ברבנות העיר דובוסאר היו ידיו מלאות פעילות ועבודה כאשר בתקופת רבנותו התגוררו בעיר יותר מ-14,000 תושבים.

כמו כן היה רבי ירוחם מעורב בהרגעת הרוחות בין היהודים לנוצרים בדובוסר, אם כי לא תמיד עלתה בידו, שכן למשל ב'עלילת הדם' שנפלה על ראשם של יהודי דובוסר, למרות כל מאמציו הביאה העלילה בסופו של דבר לפרעות קשינו.

רבי ירוחם היה גאון ולמדן מופלג, רב ומורה צודק ואב בית דין, וחיבר ספרים העוסקים בכל מקצועות התורה. מלבד למדנותו המופלגת היה רבי ירוחם גם נעים זמירות, וגדול היה כוחו בנגינה, ולתפילתו בציבור יצאו מוניטין ב'דובוסאר' והסביבה.

נעים זמירות ישראל

רבי ירוחם היה נעים זמירות. גדול היה כוחו בנגינה ולתפילתו בציבור יצאו מוניטין ב'דובוסאר' והסביבה. כאשר הוא ובניו היו עולים אל הדוכן ל'ברכת כהנים', בימי חג ומועד, נשמעה ברכתם בנעימות מוסיקלית עריבה ביותר, וקהל המתפללים היו מאזינים לברכתם תפילתם ומתמגגים בהנאה מרובה. את כישוריו המוזיקליים הוריש לבניו אחריו וגם המה ניחנו כולם בקול ערב ובכישורן מוזיקלי, ושימשו בחזנות בקהילות גדולות, בקישנוב, באודסה, ובארצות הברית.

לעולם שכולו טוב

רבי ירוחם נסתלק לעולם שכולו טוב ב' אדר א' תרס"ח והוא בן ס"ה שנים בלבד. על הסתלקותו באופן מופלא מסופר כי רבי ירוחם ישב ועסק בתורה ועבודה כרגיל מתוך עמקות ויגיעה, בבית נכחה רק בתו רחל ע"ה שלפתע הבחינה כי ראשו שמוט על הגמרה, והבינה שהלב הגדול נדם והוא השיב את נשמתו ליצרה במיתת נשיקה. מקום קבורתו לא נודע לעת עתה.

למען אשר יצוה את בניו אחריו

רבי ירוחם זצ"ל הותיר אחריו משפחה עניפה וכך אכן כותב במכתב שיש לו במשפחתו י"ב נפשות, ככל הנראה עשרה ילדים.

בתו דבורה, נולדה ב' אב תרל"ו.

בנו חיים זאב ז"ל כהנא נולד בכ"ח אייר תרל"ח. השתדל בהדפסת ההגדה של פסח 'בריש גלי' שכתב רבי ירוחם.

רח'לה.

בנו אהרן הכהן.

בנו שבתי הכהן המכונה ר' שבתי הדיין. התגורר בעירו של אביו קאושני.

בנו הצעיר שלמה זלמן - התגורר במילוקי ארצות הברית.

בן שהיה חזן באודסה.

בן שהיה חזן בקשינו.

בתו פייגה - נפטרה באודסה (בת 49) בשנת תרפ"ד, נישאה להרה"ח ר' שמעון ב"ר יחיאל ב"ר מאיר מחסידי טאלנא שהיה נצר לשושלת רבנים.

חתנו - ר' ניסן.

חתנו אריה לייב בן אחותו מאביו וכן אחיו מאימו.

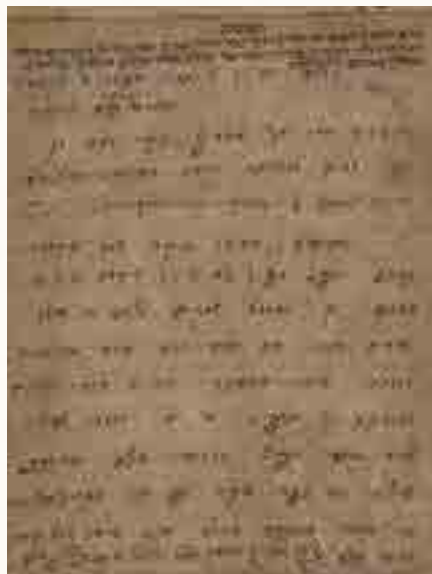
ספריו:

רבי ירוחם היה גברא ספרא רבה וכתב עלי גליון חידושים רבים שחידש בכל מקצועות התורה:

א. הגדה של פסח בריש גלי - פירוש שכתב על 'הגדה של פסח', ובפירוש זה ר' ירוחם מכבד באופן מדהים

צילום עמוד השער של ספר השו"ת התשב"י חידושי רבינו בכתב יד הנמצאים בארכיון הספרייה הלאומית

הסכמת רבי יצחק אלחנן ספקטור לספר שו"ת התשב"י לתורת רבי ירוחם בכתב יד

ועד ר"ח אדר עלה בידו לתרץ הכל על נכון. והם מאה ושמנים תירוצים בטוב טעם ודעת שכתב המחבר.

ד. שאלות ותשובות 'התשב"י' - שאלות ותשובות על ארבע חלקי שולחן ערוך. השו"ת מחולק לשני חלקים, חלק א', על א"ח ויו"ד. ב. על חו"מ ואבן העזר. ספר זה הוא גולת הכותרת של ספריו, בספר ישנם ק"ץ סימנים, וכתובת הספר החלה עוד בצעירותו בערך בשנת תרל"א, ושנים רבות עסק בהכנתו להוצאה לאור, עד שסיים את כתיבתו בשנת תר"ס. הספר מעוטר בהסכמה מהרב מקובנא הגאון ר' יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל.

ה. 'מודה ועוזב ירוחם' - רבי ירוחם מזכיר את הספרים שהוא חיבר במכתב שכתב לתלמידו הגאון רבי משה נחום ירושלמיסקי זצ"ל, ושם הוא מזכיר ספר נוסף שחיבר 'מודה ועוזב ירוחם'. ספר זה לא נמצא על ידינו, ולא מצאנו אותו לעת עתה.

חידושים נוספים מתורתו:

רבי ירוחם בא בכתובים עם גדולי דורו ונושא ונותן עימם בהלכה.

בספר 'ננסת חכמי ישראל' להגאון רבי אברהם יואל אבעלסאן זצ"ל (עיי"ש סי' שכ"א נדפס תשובה שכתב בענין קידושי שוטה, ותשובה זו נדפסה גם בספר עץ חיים בסימן כ' ובסימן כ"ה).

בספר שו"ת 'מנחת משה' לתלמידו הגאון רבי משה נחום ירושלמיסקי זצ"ל.

ובספר 'שדי חמד' להגאון רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל (עיי"ש חלק ו' עמוד 2964 בענין אין שליח לדבר עבירה, ובחלק ח' סימן ט"ו עמוד א' תשפ"ה בענין כתיבת ירושלים בגיטין בכתב מלא או חסר).

מכתבו של ה"שדי חמד" לרבי ירוחם בענין כתיבת שם העיר "ירושלים" בגיטין

נמצא מכתב שכתב ה"שדי חמד" לרבי ירוחם בענין שאלתו של רבי ירוחם על כתיבת "ירושלים" בגיטין, וזה תוכן המכתב בשלמותו (בכת"י שנמצא בבית הספרים בירושלים):

עש"ק חקת התורה תרנ"ג

לכבוד ידידי הרב הגדול, מעוז ומגדול, כהנא רבה, מוהר"ר ירוחם הכהן אבד"ק דובסאר שליט"א.

אתמול קבלתי מכתבו אשר מיום ה' בהעלותך (פלא הוא איך נתעכב כל כך הבית דואר), והנה אוהביו וידידי רבנים וגאונים המכירים אותי מאז ומכללם מר ניהו ידידנו הגאון מנחת משה יצ"ו יודעים כי אין באפשרות לי עתה לכוון בכתובים במשא ומתן של הלכה כלל, וכבוד תורתו שלא ידע מזה שדר לן חורפא, מגילה יפה, ובא לו בארוכה, בדבר ה' זו הלכה, ואין בכוחי לעשות רצונו ועמו הסליחה.

נער הייתי (כבן עשרים שנה) גרשוני עונותי (בשנת התר"ג) מהסתפח בנחלת אבותינו, ולא היה לי אז עסק בטיב גיטין, אמנם מתברר לי מתוך דברי הרב 'שדה הארץ' בח"ג חלק אה"ע סי"ד שכותבים ירושלים בצלל במים אדירים להכשיר הגט שכתב ב'יו"ד' ירושלים (ולא שהיה פיסול אחר בשם המגרש).

גם ידיד רבין חסידא איש ירושתו כמוהר"א עזריאל ז"ל בספר 'כפי אהרן' ח"א בשו"ת ליו"ד סי' י"ב הביא נוסח גט שחזרו ססדרו בירושלים בשנת התר"ל וכתוב בו במתא דירשלים (בלא יו"ד) ולא יכלתי כעת לחפש בזה ואם יתברר לי אח"כ בהיפך מזה לא אמנע טוב ואודיע לכתה"ר איה"ג.

עצת ידידנו הגאון 'מנחת משה' יצ"ו נכונה דפסת מועט דפסתה (על משקל- תפסת מועט תפסת), כל התחלות קשות וסוף הכבוד לבוא יהי ה' אלווקי עמו ויזכהו להפיק זממו ויארץ ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים בהשקט ושלוה חיים של טובה וברכה (לפ"ק) כנה"ר וכנפס המעתיר בעדו.

הצעיר חיים חזקיהו מדיני המכונה ח"מ הי"ו

תלמידיו:

הגאון רבי משה נחום ירושלמיסקי זצ"ל אב"ד קיעלץ ואב"ד קאמינקא הינו תלמידו חביבו של רבי ירוחם. ומשום כך שלח לו מכתבים רבים, במשא ומתן בהלכה, ואף מספר לו ר' ירוחם במכתביו את הקורות אותו ואת הנעשה עימו ועם משפחתו.

וכן סמך להוראה את רבי שמואל מרדכי בן הרב מאיר ישכר (אב"ד קליעוו) ראבינאוויץ מפעטראווקע - פלך בסרביה, מובא בספר אהלי שם.

וכן נתן ר' ירוחם בשנת תרנ"ח הסכמה על ספר "יד שלום" שחיבר הרב שלום בן אברהם לאקאיניווסקי.

מכתב סיפור קורות חייו

מעניין להעתיק כאן מכתב של רבי ירוחם שמגולל שם את עיקר תולדות חייו, המכתב כתב לתלמידו הגאון רבי משה נחום ירושלמיסקי זצ"ל, ונמצא במכון שוקן - אוסף ירושלמיסקי - בעיה"ק ירושלים ת"ו:

ב"ה יום י"א ברכה למחרת יום הכיפורים תרמ"ז לפ"ק פה דובאסאר

שנת גאולה וישועה ושנה טובה ומבורכת לכבוד ידידי נפשי ולבי ה"ה הרב הגאון המפורסם לשבח חסיד ועניו חכמתו תאיר פניו חריף ובקי משנתו זך ונקי כש"ת מוה"ר משה נחום ירושלמיסקי נר"י אבד"ק קאמינקא יע"א.

מרחוק שמעתי מן הצער אשר עבר על כת"ר קודם ר"ה העבר ונתמרמרו שערי ראשי וכו' להשתתף בצערו וכו' וכעת בשמעי הבשורה הטובה אשר נשאל [נגאל] כת"ר מצרה ההוא והיה לי כמים קרים על נפש עייפה וכו' ואברכנו בלב ונפש חפצה, ישמרהו השי"ת מעתה ועד עולם שלא לבא לידי צער ח"ו והשי"ת יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים וכו'.

ואמרת להציע לפני כת"ר אוהב נפשי גם מה שעבר עלי בקץ העבר כדי להזכיר חסדי הבורא ית"ש אשר לא עזב חסדו בכל דור ודור, והוא בפסח העבר הייתי מתבודד בעצמי כל החג כפי [לפי] שהעיר קאווישאן קטנה ועניה וההספקה המועטת אין די לפרנס את ב"ב המרובים בעה"י, ובפרט לפרנסת נישואין ואין שום תקווה משם. ועלה ברעיוני לנסוע עם הספר שלי שו"ת התשב"י מעיר לעיר לקבץ עליו להדפסה אולי יהי לי לעזר לפרנסת נישואין בני ובנות [בני ובנות], אבל מאד היה קשה עלי דבר זה כי לא יכולתי להכיל ברעיוני האין להיות מטולטל נע ונד ימים רבים ותורתי מתי נעשית, והייתי משוטט ברעיוני כל החג הנ"ל.

עד כי פתאום בא אלי ידועה [ידיעה] מהעיר הגדולה איזמאיל אצל הנהר דונא לבוא לשם על שבת אחר פסח כי הם צריכים לקבל לשם רב הגון ומפורסם ונסעתי לשם תיכף ומיד ביום ד' אסור חג פסח ובאתי לשם על שבת ונתקבלתי אצל כל אנשי ונכבדי העיר בכבודו של עולם בעה"י. ותכף ומיד ביום א' אחר השבת נתנו לי כתב בחתימת ידי כל נכבדי העיר על חמשה עשר רובל כסף בכל שבוע מן הטאקסי קצוב חוץ מן ההכנסה מכל העיר בערך עשרה רובל כסף בשבוע כי העיר גדולה הוא, וראיתי כי השי"ת הזכיר אותי לטובה והגיע זמני להרים "ק" בשנת תר"ם "ק" לפ"ק [לפי] בכלל כל ישראל, ונתתי שבת גדולה להשי"ת אשר בזה כבר נשתקו כל טרדות מחשבותי שהיו עד הנה כי הפרנסה בעזרת השי"ת ברווח גדול והגיע גם לפרנסת נישואין ונוסף גם להדפסת ספרי הנ"ל בנקל שם כי העיר מליאה גבירים מפורסמים ונדיבי לב והנה יושבתי שם עד בין המצרים בקץ זה.

פתאום בא עלי פקודה מן הממשלה שאסור לי לדור בשם שהוא אצל גרעניץ [הגביל] ועד כ"ד שעות לצאת משם עם כל בני ביתי, ותפסו לנו בחזקה והוציאנו לחוץ ונסעתי משם ברוח צער ויגון לעיר קעשנוב לחקור ולראות מה לעשות לזה והנה בקאווישאן היה לי דירה טובה שמכרתי אותה והיה בידי המעות מן הדירה ונתלקטו אלי אנשים משם ואמרו שהם יכולים במעות לפעול אצל הממשלה שיש לי רשות לדור באיזמאיל ולקחו אצלי מעות על יד על יד להשתדל בזה והנה עד

תמונת רבי ירוחם הירשקוביץ זצ"ל

תמונת בנו הדיין רבי שבתאי

עמוד השער של פנקס קהילת דוביסארי

עד כי פתאום על שבת נחמו העבר בא אלי עגלה עם כתב וחתימות בעיר דובסאר שאצל נהר דניסטר שהם צריכים לקבל רב לשם, על כן לבא תיכף ומיד עם עגלה זו לראות אם אשא חן בעיניהם והנה באתי לשם על שבת וביום ב' ט"ו מנחם אב קיבלו אותי בכבודו של עולם ונתנו לי כתב בחתימת ידי כל נכבדי העיר על עשרה רובל כסף בכל שבוע קצוב מן הטאקסי חוץ מהכנסה מכל העיר בערך עשרה רובל כסף לכל שבוע, ובעזרת השי"ת בפה אני יושב בטח גם מן הממשלה כי אינו סמוך לגרעניץ וכה יעזור לי השי"ת כסדה, ושאוכל להדפיס ספרי שו"ת התשב"י בזמן קרוב, גם שאר חייושי תורתי שתחת ידי המה כתובים השי"ת יעזורנו להוציאם לאור בחיי ויראו שונאי יבושו וישרים וישמחו, והשם יהיה בעזרי ובברכת שמחת הרגל לחוג את חג הסוכות ברוב חדווה ונחת.

הנני נאמנו מוקירו ומכבדו כערכו הרב

הצעיר ירוחם הכהן אבד"ק דובסאר

האדעס [האדרס] שלי קארד דובאסאר חארסאנסקע גיבערניע דיחא

עדות נכדו

נכדו 'שבתאי קרדונסקי' כותב עליו בזכרונותיו:

איש האשכולות היה הרב ירוחם, גדול בתורה וביראת שמים, חריף ובקיא. כל ימיו עסק בתורה ובהלכה וכן החזיר את נשמתו הטהורה לבורא בעת שישב והגה בגמרא. ולא רק למדן מופלג היה הרב ירוחם, כי אם גם נעים ומירות. גדול היה כוחו בנגינה ולתפילתו בציבור יצאו מוניטין בדובוסרי והסביבה. כאשר הוא ובניו היו עולים אל הדוכן לברכת כוהנים, נשמעה ברכתם כשל להקה מוסיקלית וקהל המתפללים היו מאזינים לברכתם תפילתם בהנאה מרובה. ולא בכדי, שכן בניו של הרב ירוחם נחננו כולם בקול ערב ובכישורן מוסיקלי ושימשו בחזנות בקהילות גדולות - אחד בקישינב אחד באודיסה, ושלמה הצעיר בארצות הברית. שלשתם אינם כבר בחיים.

נער הייתי וגם זקנתי ועד היום זכורים לי נגוניו של סבא בברכת כוהנים ובהלל.

הרב ירוחם חיבר ספר בשם "כהן צדק" - הגהות על הש"ס, לתרץ את הקושיות של הגאון הרב עקיבא אייגר. כן חיבר שאלות ותשובות "התשב"י", שהוא ספר גדול על ארבעת חלקי הש"ע. ספר זה נועד לבירור הלכה ברורה ולחלצה מסבך המבוכות שבאחרונים, שזה בונה וזה סותר. ואכן "התשב"י" מתרץ הקושי"ת ברר הכל על נכון בטוב טעם ודעת. על ספר זה קיבל סבא הסכמות מגאונים רבים ושנים רבות עסק בהכנתו להוצאה לאור. בנעורי עוד הספקתי לראות את הספר עב הכרס בכתב ידו של סבא. ממון רב היה דרוש להוצאתו ולצערני לא זכה לראותו מודפס בחייו. ייזכר לטובה דודי, הרב שלמה הכהן ז"ל, אשר נתן ידו להוציא את הספר בארצות הברית.

כפי שידוע לי נכתבו על ידי הרב ירוחם עוד ספרים שאינם מוכרים לי. אך בידי נמצא החיבור שלו "בריש גלי" - פירוש על ההגדה של פסח. ספר קטן זה מצטיין בביאור יפה, בפשט נפלא, ויש בו גם ליקוטים אחרים של מדרשי פליאה על פסוקים ואגדות חז"ל. בסוף ההגדה מצוי דרוש לשבת תשובה במוסר השכל. סבא קרא לספר זה "בריש גלי" על שם התעוררות הגאולה האחרונה, ואת הפסוק 'ובני ישראל יוצאים ביד רמה' מתרגם אונקלוס "בריש גלי" באותיות אלה מרומזות בר"ת שמו של המחבר ירוחם בן הרב שבתאי.

לפי שאמרו לאמי ז"ל, פיגה, בתו של הרב ירוחם, היה זה בעשרה באדר תרס"ח, בעת שסבא ישב והגה בגמרא ובבית היתה רק בתו רחלה. פתאום שמעה נקישת מנפילת כובע הקטיפה שלו הקשה על הרצפה. היא נכנסה לחדר לראות סיבת הנקישת ומצאה את הרב ירוחם כפוף על הגמרא ללא רוח חיים. הוא מת בנשיקה בעסקו בתורה ובעבודה.

אשתו, הסבתא אדילה, משושלת הבעש"ט וכבעלה מצאצאי הש"י, היתה אשה צדקנית ועזר כנגדו כל ימי חייה. יהי אף זכרה ברוך.

החיים היהודיים בדובסארי כיום

בביקור שערכו משתתפי מסע ההילולא של מרן אדמו"ר הראשון משטפנסט ברומניה ובמולדובא לרגל ההילולא בחודש כסלו תשפ"ג ביקרו בקהילה היהודית בדובסארי ובבתי העלמין דשם. בהזדמנות זו נציג את המראות שראינו בדובסארי

בית עלמין קדושי דובסארי

מצבות יזכור פזורות לאורך בית העלמין בו טמונים כ-18 אלף יהודים בקברי אחים

שער הכניסה לגיא ההריגה בדובסארי

במרכז בית העלמין לקדושי דובסארי עומדת אנדרטה מזעזעת בו מוצג יהודי עטוף בטלית ועליה הכיתוב: פארוואס ? למה??? שאלה שנותרה ללא מענה מזה למעלה מ-80 שנה

מצבת הזכרון ל-18 אלף נספי דובסארי והאיזור

מראה כללי של שורות קברי המוות בשטח בית העלמין

תפילת יזכור עם מתי יהודי קהילת דובסארי וחלק ממשתתפי מסע הקודש של הילולת האדמו"ר הראשון משטפנסט שנערך השתא בחודש כסלו

בית העלמין בדובסארי

שער הכניסה לבית העלמין

קברו של תלמיד הבעש"ט הרה"ק רבי מנחם מנדל מבאר הטמון בדובסארי לצד קברי גאוני דובסארי

הקהילה היהודית בדובאסארי

בבית הכנסת הקטן במתחם בנין הקהילה היהודית בדובסארי

עם ראש הקהילה היהודית בדובסארי מר בוריס אוקשטיין במשרדי הקהילה היהודית

באר בשדה - שטפנסט